

ELEKTROSTATYKA

• prawo Coulomba; • pole elektryczne: natężenie, potencjał, energia; • obliczanie natężenia pola - zasada superpozycji; • strumień pola; • prawo Gaussa i jego zastosowanie w obliczeniach pola

1. Oddziaływania elektryczne są wielokrotnie silniejsze od grawitacyjnych, aby to zilustrować wykonaj następujące obliczenie. Elektron (masa $m_e = 9.11 \cdot 10^{-31}$ kg, ładunek $e = -1.6 \cdot 10^{-19}$ C) i druga cząstka o takim samym ładunku i masie M znajdują się w odległości r (dowolnej). Oblicz jaką masę M musiałaby mieć cząstka, aby układ był w równowadze. Stała grawitacji $G = 6.67 \cdot 10^{-11}$, stała w prawie Coulomba $k = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} = 9 \cdot 10^9$, obie stałe w jednostkach układu SI.
2. Zgodnie z prawem Coulomba dwa ładunki punktowe Q , q odległe o r oddziałują wzajemnie siłami $\vec{F} = k \frac{Qq}{r^2} \frac{\vec{r}}{r}$. a) Znajdź energię potencjalną układu, przyjmując, że jest ona równa zero gdy ładunki są nieskończenie daleko od siebie. Narysuj wykresy $E_p(r)$ dla przypadków ładunków jednoimiennych i różnoimiennych. b) Podaj wzór na potencjał pola elektrycznego wytworzonego przez Q w odległości r .
3. Dwa ładunki elektryczne $+Q$ i $-Q$ znajdują się w odległości d . Znajdź: a) natężenie pola elektrycznego $\mathbf{E}$, b) potencjał V w środku odcinka łączącego ładunki. c) Oblicz wartości E i V (w jednostkach układu SI) dla $Q = 10^{-8}$ C, $d = 1$ m, $\epsilon_0 = 8.85 \cdot 10^{-12}$ C²N⁻¹m⁻².
4. Znaleźć siłę działającą na ładunek punktowy 10^{-8} C, znajdujący się w środku półokręgu o promieniu 5 cm, na którym znajduje się równomiernie rozłożony ładunek $Q = 3 \cdot 10^{-7}$ C.
5. Drut w kształcie okręgu o promieniu a naładowany jest jednorodnie ładunkiem q . a) Znaleźć natężenie pola elektrycznego $\mathbf{E}$ na osi tego pierścienia, w odległości x od jego środka. b) Pokazać, że maksymalna wartość $\mathbf{E}$ przypada dla $x = \frac{a}{\sqrt{2}}$. c) Pokazać, że dla $x \gg a$ uzyskuje się wzór identyczny jak dla ładunku punktowego.
6. Dla danych z zadania poprzedniego oblicz najpierw potencjał $V(x)$, a następnie znajdź $\mathbf{E}(x)$ wykorzystując związek $\mathbf{E} = -\text{grad } V(x)$.
7. Pokazać jak z prawa Gaussa wynika prawo Coulomba.
8. W jednorodnym polu $\vec{E}$ umieszczona jest półsfera S o promieniu R tak, że jej oś symetrii jest równoległa do linii pola. Pokaż, że strumień pola elektrycznego przechodzący przez półsferę wynosi: $\Phi_E = \pi R^2 E$. (wskaz: zamknij półsferę denkiem i do takiej powierzchni zamkniętej zastosuj prawo Gaussa)
9. Stosując prawo Gaussa wyprowadzić wzory określające natężenie pola elektrycznego wokół:
  - a) naładowanej jednorodnie metalowej (przewodzącej) płaszczyzny, a także dla naładowanej jednorodnie dużej płyty dielektrycznej,
  - b) jednorodnie naładowanego, nieskończenie długiego, cienkiego pręta,
  - c) kuli o promieniu R naładowanej objętościowo i jednorodnie (stała gęstość ładunku), dla punktów wewnętrznych i zewnętrznych i to samo ale dla kuli metalowej (przewodnik),
  - d) wewnątrz i na zewnątrz cylindrycznego kondensatora o nieskończonej długości i o promieniach okładek r_1 i r_2 , przyjmując, że ładunek przypadający na jednostkę długości każdego z cylindrów wynosi λ . Wykonać wykresy $E(r)$ dla poszczególnych przypadków.
10. Znajdź natężenie pola elektrycznego wokół jednorodnie naładowanego, nieskończenie długiego, cienkiego pręta (pkt.b z poprzedniego zadania) stosując zasadę superpozycji.
11. Nieskończona płyta jest naładowana z powierzchniową gęstością ładunku $\sigma = 10^{-7}$ Cm⁻². W jakiej odległości od siebie znajdują się powierzchnie ekwipotencjalne, których potencjały różnią się od siebie o 5 V? Czy są one równoodległe?